Grondboor en Hamer, jrg. 43, no. 5/6, p. 181-184, 3 fig., november 1989

ANKERSMIT MAALBEDRIJVEN

Rita Kusters*

Ankersmit heeft zich in 1939 in Maastricht gevestigd. Dit -van origine-familiebedrijf, is in het begin van de veertiger jaren gestart met het vermalen van mergel voor toepassingen in de landbouw en veeteelt.
In de loop der jaren groeide het assortiment produkten aanzienlijk. Anno 1989 levert Ankersmit kalkprodukten voor de landbouw, de veevoeder- en de bouwindustrie en de weg- en waterbouw. Ook worden kalkprodukten van Ankersmit gebruikt voor het ontzwavelen van kolengestookte electriciteitcentrales.
Naast kalk (veelal aangeduid met de term 'mergel'), die Ankersmit wint in eigen groeves, verwerkt Ankersmit een groot aantal andere mineralen, die worden geïmporteerd uit verschillende Europese landen, Turkije, Marokko en de Verenigde Staten. Deze industriële mineralen vinden - na verwerking - hun weg naar de meest uiteenlopende sectoren, zoals de glasvezel-, de papier- en de staalindustrie en de keramische en chemische industrie, in binnen- en buitenland.

Door onderzoek en ontwikkeling in eigen laboratoria, het aanboren van nieuwe markten en het veredelen van steeds meer mineralen is Ankersmit uitgegroeid tot een van Europa's grotere mineralenverwerkende bedrijven.
De twaalf werkmaatschappijen die samen Ankersmit Holding vormen, bestrijken het hele traject van winning en aankoop, verwerking en veredeling, en verkoop en transport van minerale grondstoffen. Het personeelsbestand van de hele Ankersmitgroep is inmiddels de 350 gepasseerd.

In dit artikel willen wij het met name hebben over Ankersmit Maalbedrijven en haar aktiviteiten. Het was dit bedrijf dat zich in 1939 vestigde in Borgharen en dat het begin was van wat nu een bloeiende onderneming genoemd mag worden.

* ANKERSMIT HOLDING B.V.
Postbus 260, 6200 AG Maastricht
Tel. 043-663737 Telefax 043-647579
Telex 56963 anker nl

ANKERSMIT EN MERGEL

Ankersmit begon in 1939 met het vermalen van mergel voor toepassingen in de landbouw en de veeteelt. Mergel, of beter: kalksteen, is zo'n 65 miljoen jaren geleden ontstaan in een periode die we nu 'Het Krijt' noemen. Tegenwoordig wint Ankersmit de mergel en vermaalt deze voor een scala aan toepassingen.

De winning van mergel

Voordat men de mergellagen bereikt, moeten eerst de zogenaamde 'deklagen' verwijderd worden. Dit zijn de klei- (löss-) en grindlagen die bovenop de mergel liggen. Daarna wordt de oppervlakte van de mergel met machines schoongemaakt. Deze oppervlakte is niet vlak; er zitten gaten in, de 'aardpijpen'. Deze zijn ontstaan door de inwerking van regenwater. Het regenwater, dat vroeger ook al enigszins zuur was, loste plaatselijk de mergel op, waardoor er ruimtes ontstonden die zich vulden met grond. Zo ontstonden in de loop van miljoenen jaren gaten van soms wel 10 meter diep.

Fig. 1. Het "mergelbrood",
een geologisch monument in het heringerichte deel van de groeve 't Rooth.

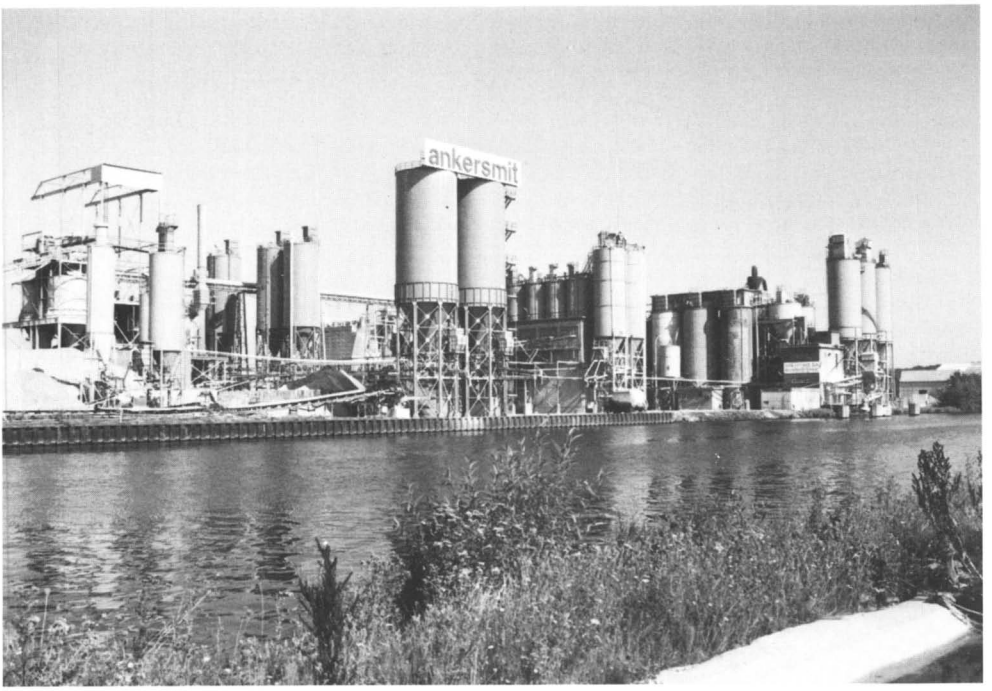

Fig. 2. Ankersmit Maalbedrijven te Maastricht.

De mergelwand bestaat uit een boven- en een onderlaag. Bij de mergelwinning worden de beide mergellagen apart losgeschoten door middel van springstoffen.
Het mergelpakket dat afgegraven wordt, is ongeveer 30 meter dik. Zo blijven we ver genoeg verwijderd van het grondwater, dat nog ca. 6 meter onder het laagste punt van mergelwinning ligt.

De produktie van kalkprodukten

Wanneer de mergel losgeschoten en op de vrachtwagens geladen is, wordt hij vervoerd naar de fabriek van Ankersmit in Borgharen (bij Maastricht), die een totale capaciteit heeft van een miljoen ton per jaar. Nadat alle silex mechanisch is verwijderd, wordt de mergel in diverse brekers in steeds kleinere stukjes gebroken. Daarna wordt de mergel via een transportband naar een maalinstallatie gebracht.
In een doorlopend proces vinden vervolgens verschillende bewerkingen plaats:
- de mergel wordt gedroogd;
- de mergel wordt fijngemalen; dit gebeurt in een kogelmolen: een draaiende ronde trommel, die gevuld is met kogels.
- de mergel wordt (als dat nodig is) gemengd met een of meerdere andere produkten; dit gebeurt meestal ook in de kogelmolen.
- het fijngemalen produkt (de fijnheidsgraad wordt van tevoren ingesteld) wordt via een zeef (de sichter) afgezeefd en via een pneumatisch systeem naar de opslagsilo's gepompt;
- met vrachtwagens of per schip wordt het produkt in kleine zakken (25, 50 kg), in grote zakken (big bags van 1000 kg) of in bulk naar de afnemers vervoerd.

De toepassingen van mergel

De fijngemalen mergel wordt voor verschillende doeleinden gebruikt:
- als kalkmeststof, om de verzuring van de landbouwgronden en bossen tegen te gaan;
- als toevoeging aan veevoer om dieren in hun kalkbehoefte te voorzien;
- als toevoeging aan een mengsel dat schoorsteengassen ontzwavelt (bijvoorbeeld in kolengestookte electriciteitscentrales);
- als grondstof voor vulstoffen voor de weg- en waterbouw;
- als kleurstof in de bouw- en keramische industrie.
Het is steeds de mergel die de genoemde produkten hun unieke werking geeft; er bestaat geen stof met dezelfde specifieke werking als die van mergel.

We kunnen rustig stellen dat mergel een onmisbaar hulpmiddel is in de strijd tegen de gevolgen van de milieuverontreiniging. Verzuring van land- en bosbouwgronden kan worden tegengegaan door het gebruik van kalkmeststoffen.

Er is een verschil tussen industriële grondstoffen en eindprodukten. Een gedeelte van de produkten van Ankersmit zijn eindprodukten en worden via het verkoopkantoor en eventueel een tussenkanaal geleverd aan de eindgebruikers. Een ander deel van de produkten van Ankersmit bestaat uit halffabricaten: mineralen, die Ankersmit vermaalt en die op hun beurt door andere bedrijven worden toegepast als grondstof.

Hieronder vindt u een overzicht van een aantal produktnamen van kalkprodukten van Ankersmit (de opsomming is niet compleet):

meststoffen :Dolokal, Dolokal Extra, Borgakal, Limkal, Emkal, Dolokal Supra,

veevoederkrijt :Indumag 20, Inducal 250

vulstoffen :Durasfiller 1, 2, 15,18

rookgasontzwavelingskrijt :diverse soorten Inducal

kleurstof t.b.v. bouw en keramiek :Inducal 200/150

Fig. 3.

ANKERSMIT PRODUCTEN & TOEPASSINGS-GEBIEDEN	MERGEL;KALKSTEEN	KRIJT ;GEMALEN MERGEL	DOLOMIET	GEBRANDE DOLOMIET	FOSFATEN	MINERALE VULSTOFFEN	WOLLASTONIET	MANGAAN MINERALEN	KLEI ; KAOLINE	BENTONIET	Cu/Co SPOORELEMENTEN	BORIUM MINERALEN	TALK	SATIJNWIT	TITAANDIOXYDE	GRANIET	DIVERSE MINERALEN
LANDBOUW - BOSBOUW	O	O	O		O						O	O					O
VEEVOEDING	O	O	O		O				O	O			O				
MESTSTOFFEN INDUST.	O	O	O			O						O	O				
ASFALT		O	O			O										O	
STAALINDUSTRIE	O		O	O						O							
BOUW EN CONSTRUCTIE		O				O	O			O			O		O	O	
KERAMIEK	O	O		O		O		O	O			O			O		O
MILIEU BESCHERMING	O	O								O							O
GLAS	O							O	O			O					
OLIE- EN GASBORING	O	O								O							
PAPIER										O				O	O		
CHEMIE		O				O		O	O			O					O
OVERIGE		O			O	O	O			O			O		O		O

Herinrichting mergelgroeve

Ankersmit exploiteert in Zuid-Limburg twee mergelgroeves: groeve 't Rooth, de voormalige Nekami-groeve, te Margraten en groeve Curfs in Berg en Terblijt.
Ankersmit mag en wil de mergel echter niet zomaar afgraven: voor Ankersmit gaat afgraven hand in hand met het herstellen van natuur en landschap.
Voordat begonnen wordt met het afgraven van de mergellagen, wordt er, in nauw overleg met de provinciale overheid, een zgn. herinrichtingsplan gemaakt. Nadat een bepaald gedeelte van de groeve is afgegraven, wordt dit zorgvuldig heringericht. Hiervoor gebruikt men de afgegraven dekgrond: de löss en het grind.
Groeve 't Rooth omvat ongeveer 40 ha. Het grootste gedeelte hiervan is al afgegraven en heringericht. Werd het gebied tot het einde van de jaren '60 in haar oorspronkelijke, agrarische staat teruggebracht, de laatste jaren wordt de groeve heringericht als natuurgebied. Dit houdt in dat er bomen en struiken worden geplant en heuvels en wandelpaden aangelegd. Inmiddels is in het heringerichte deel van groeve 't Rooth een natuurgebied ontstaan van hoge landschappelijke waarde. Er ontwikkelt zich een zeldzame flora en fauna. Het gebied is zo uniek dat het Ministerie van Landbouw en Visserij enkele jaren geleden een groot gedeelte van de groeve tot natuurgebied heeft verklaard.

ANDERE MINERALE GRONDSTOFFEN EN HUN TOEPASSINGEN

Zoals in de inleiding al aan de orde is gekomen, verwerkt Ankersmit tegenwoordig een toenemend aantal industriële mineralen. In bijgevoegd schema laten wij u zien welke grondstoffen Ankersmit verwerkt en welke toepassingsgebieden die produkten hebben.